

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1985-1986

---

20 MARS 1986

Proposition de loi complétant la loi du 18 juillet 1973 relative à la lutte contre le bruit

(Déposée par M. J. Gillet et consorts)

DEVELOPPEMENTS

Déjà, lors de la session extraordinaire en juillet 1974, nous déposons au Sénat une proposition de loi interdisant le bruit excessif dans les dancings et salles de spectacles.

Cette proposition s'inscrivait dans le cadre général fixé par la loi du 18 juillet 1973, relative à la lutte contre le bruit.

Cette dernière autorise le Roi, dans l'intérêt de la santé des personnes, de prendre les mesures nécessaires pour prévenir ou combattre le bruit provenant de sources sonores fixes ou mobiles, permanentes ou temporaires. Le Roi peut également, aux mêmes fins, imposer des conditions techniques de construction et d'installation susceptibles d'atténuer les inconvénients du bruit.

L'objectif est donc avant tout de préserver la santé des personnes, objectif combien justifié au regard des conséquences néfastes du bruit. On sait en effet que le bruit entraîne des effets physiologiques particuliers : troubles cardio-vasculaires (hypertension artérielle), troubles de l'équilibre, troubles digestifs, diminution de la résistance des cellules auditives aux infections et aux substances toxiques. Le bruit, en outre, porte atteinte à l'état général : il augmente la fatigue, l'anxiété. Il provoque troubles du sommeil et agressivité.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1985-1986

---

20 MAART 1986

Voorstel van wet houdende aanvulling van de wet van 18 juli 1973 betreffende de bestrijding van de geluidshinder

(Ingediend door de heer J. Gillet c.s.)

TOELICHTING

Reeds in juli 1974 hebben wij tijdens de buitengewone zitting bij de Senaat een voorstel van wet ingediend houdende verbod van overdreven geluidshinder in dancings en andere openbare gelegenheden.

Het voorstel lag in de lijn van de wet van 18 juli 1973 betreffende de bestrijding van de geluidshinder.

Deze wet machtigt de Koning om ter bevordering van de gezondheid van de mens de nodige maatregelen te treffen om de geluidshinder te voorkomen of te bestrijden die voortkomt van vaste of mobiele, blijvende of tijdelijke geluidsbronnen. De Koning kan eveneens, met hetzelfde doel, technische bouw- en installatie-eisen opleggen die de geluidshinder kunnen verhelpen.

Het allereerste doel is dus het beschermen van de gezondheid van de mens, een wel zeer gerechtvaardigd doel, gezien de rampzalige gevolgen van de geluidshinder. Het is immers bekend dat lawaai bijzondere fysiologische gevolgen heeft : aandoeningen aan hart- en bloedvaten (verhoogde bloeddruk in de aderen), evenwichtsstoornissen, spijsverteringsmoeilijkheden, geringere weerstand van de gehoorcellen tegen infecties en giftige stoffen. Bovendien is lawaai schadelijk voor de algemene gezondheidstoestand : het doet vermoeidheid en angst toenemen. Het veroorzaakt slaapstoornissen en agressiviteit.

Les colonnes de l'actualité regorgent de titres dramatiques qui rappellent que le bruit est une nuisance qui provoque la criminalité.

On ne compte plus les suicides, les meurtres dus au bruit.

Le bruit enfin entraîne de graves conséquences au travail et perturbe la vie sociale et familiale (difficulté des relations, isolement par la surdité, etc.).

Ainsi donc, le bruit cause un préjudice physique mais aussi un préjudice social. En outre, il pèse lourdement sur l'économie nationale et entraîne des frais énormes à charge du système de sécurité sociale.

Le Secrétaire d'Etat compétent à l'époque, M. Aerts, reconnut que le contrôle tel qu'il est organisé par l'arrêté royal du 24 février 1977 était mal fait et que trop peu de fonctionnaires du département de la Santé publique étaient habilités à contrôler l'exécution de cette réglementation. Ainsi donc, tout le problème résidant dans le contrôle, nous ne croyons pas que la solution est de recruter davantage de fonctionnaires compétents. Nous sommes persuadés qu'il existe des remèdes d'ordre technique. Par exemple, l'obligation pour les établissements de s'équiper de « boîtes noires » qui enregistreraient le nombre de dB produit par la musique y diffusée.

Ces boîtes noires pourraient être fixées dans les établissements qui se consacrent régulièrement à la diffusion de la musique. Ceux qui ne le font qu'à titre occasionnel seraient dans l'obligation de louer un appareil enregistrant le nombre de dB diffusé lors d'une manifestation.

La Sabam pourrait être le dépositaire de ce type d'appareil.

Le progrès technique permet bien des innovations en la matière.

On pourrait même envisager un système de surveillance par câble (  l'image de ce qui existe pour la télé-alarme) reliant ces établissements à une sorte de dispatching central.

Notre proposition de loi complète la législation existante et entend par musique, établissement public, établissement privé, etc. ce qui est établi par l'arrêté royal du 24 février 1977. Elle introduit une notion supplémentaire, celle de contrôle technique.

Elle fait appel au Roi pour l'organiser comme cela est d'ailleurs prévu par la loi du 18 juillet 1973, puisque, aux termes des articles 1 et 2, c' st au Roi qu'il appartient dans l'intérêt de la santé des personnes de prendre les mesures nécessaires pour combattre ou prévenir ce genre de bruit et qu'il lui revient même d'imposer des conditions techniques de construction et d'installation susceptibles d'atténuer les inconvénients du bruit et sa propagation. Cette même loi charge le Ministre qui a la santé publique et l'environnement dans ses attributions de coordonner l'action des autorités

De persberichten staan vol met dramatische titels die erop wijzen dat geluidshinder criminaliteit veroorzaakt.

Het aantal zelfmoorden en moorden die aan lawaai toegeschreven moeten worden, zijn niet meer te tellen.

Geluidshinder heeft tenslotte ook ernstige gevolgen voor het werk en verstoort het maatschappelijk leven en het gezinsleven (relatieproblemen, isolement door doofheid, enz.).

Geluidshinder veroorzaakt dus niet alleen lichamelijke, maar ook sociale schade. Bovendien weegt dat zwaar op de nationale economie en brengt grote kosten mede voor de sociale zekerheid.

De heer Aerts, de toenmalige bevoegde Staatssecretaris, heeft erkend dat de controle zoals die door het koninklijk besluit van 24 februari 1977 georganiseerd is, slecht werd uitgevoerd en dat te weinig ambtenaren van het departement van Volksgezondheid gerechtigd waren om toezicht te houden op de uitvoering van die reglementering. Aangezien dus het probleem bij de controle ligt, geloven wij niet dat de oplossing bestaat in het aanwerven van nog meer bevoegde ambtenaren. Wij zijn ervan overtuigd dat er technische oplossingen bestaan. Bijvoorbeeld de verplichting voor de inrichtingen om uitgerust te zijn met « zwarte dozen », die het aantal decibel zouden registreren dat door de muziek wordt voortgebracht.

Die zwarte dozen zouden opgesteld kunnen worden in de inrichtingen die geregeld muziek produceren. Waar dat slechts af en toe gebeurt, zou de verplichting bestaan om een toestel te huren dat het aantal bij die gelegenheid voortgebrachte decibels optekent.

Sabam zou depositaris van dit soort toestellen kunnen zijn.

De technische vooruitgang maakt een groot aantal vernieuwingen ter zake mogelijk.

Er zou zelfs gedacht kunnen worden aan een bewakingsstelsel per kabel (zoals dat reeds bestaat voor tele-alarm), dat de inrichtingen met een soort centrale dispatching verbindt.

Ons voorstel van wet vult de bestaande wetgeving aan en verstaat onder muziek, openbare inrichting, private inrichting enz., wat vastgesteld is bij koninklijk besluit van 24 februari 1977. Het voert een nieuw begrip in : de technische controle.

De organisatie van de controle wordt overgelaten aan de Koning, zoals dat trouwens reeds geregeld is in de wet van 18 juli 1973 : volgens de artikelen 1 en 2 komt het immers aan de Koning toe om in het belang van de gezondheid van de mens de nodige maatregelen te treffen om dit soort geluidshinder te voorkomen en te bestrijden en kan Hij zelfs technische bouw- en installatie-eisen opleggen om de hinder en de verspreiding van het geluid te verhelpen. Dezelfde wet belast de Minister, tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid en het Leefmilieu behoren, met het coördineren van

intéressées à la lutte contre le bruit en ce qui concerne la recherche des moyens efficaces pour le combattre (voir article 5, 2°).

Il appartient donc au Ministre de collaborer avec des experts en la matière et de créer une commission aux fins de prescrire les normes techniques et pratiques nécessaires à la mise en œuvre de l'objectif visé.

Des études très fouillées démontrent que 90 dB, bruit équivalent à celui d'un marteau piqueur tout proche, constitue une limite supérieure acceptable. 110 dB, bruit équivalent à celui d'un orchestre de musique pop ou une chaîne de haute fidélité de 10 W, entraîne des lésions rapides et irréversibles de l'oreille... A 140 dB il y a danger de mort.

Aucun Etat ne reste aujourd'hui insensible au problème du bruit. La Communauté économique européenne y est également attentive. Son Comité économique et social (CES) admet que 90 dB constitue temporairement une limite réaliste sur les lieux de travail.

Nous sommes conscients que le bruit est une hydre à mille têtes. En effet, le problème du bruit touche les domaines de la vie économique et sociale, les modes de vie des citoyens.

Il est reconnu d'ailleurs que la diffusion de musique et de sons divers porte dans de trop nombreux cas atteinte à la vie privée. Cet aspect est essentiel à nos yeux. Le Conseil de l'Europe en a compris toute l'importance. En effet, il a adopté une résolution le 28 septembre 1985 qui porte sur le son, la vie privée et la liberté individuelle de choix en musique.

Un rapport de sa Commission de la Culture et de l'Éducation (Doc. 5458) et un avis de sa Commission des Questions sociales (Doc. 5478) rencontrent nos préoccupations. Ce n'est pas le son ou la musique qu'il faut mettre en cause mais leur sursaturation et ses effets sur la vie de l'individu.

La présente proposition de loi ne vise qu'un aspect spécifique de la lutte contre le bruit, notamment celui produit par certains orchestres ou installations sonores dans les établissements publics ou privés.

L'arrêté royal du 24 février 1977 fixe les normes acoustiques pour la musique dans ces établissements. La population est donc en droit de ne plus subir les nuisances que cet arrêté avait la volonté d'éliminer.

En 1983, un vacarme provoqué par un groupe rock se produisant à Forest-National devant des milliers de jeunes a provoqué des secousses telles que les immeubles du quartier se mirent à trembler et que les appareils de contrôle sismique de l'Observatoire royal d'Uccle furent déréglés. En séance du 10 décembre 1984, le Secrétaire d'Etat à la Santé publique et à l'Environnement admit que le bruit engendre des séquences telles que les responsables du recrutement des élèves

de acties van de autoriteiten die bij de bestrijding van de geluidshinder betrokken zijn, in verband met het onderzoek naar de efficiënte middelen om de geluidshinder te bestrijden (zie artikel 5, 2°).

Het komt dus de Minister toe samen te werken met deskundigen ter zake en een commissie in te stellen om de technische en praktische normen voor te schrijven die noodzakelijk zijn voor het bereiken van het beoogde doel.

Zeer grondige studies tonen aan dat 90 dB, een geluid dat gelijk staat met dat van een boorhamer in de onmiddellijke nabijheid, een aanvaardbare bovengrens vormt. 110 dB, wat overeenstemt met het geluid dat een popgroep of een hifi-keten van 10 W produceert, veroorzaakt snel optredende en onherstelbare oorletsels. Bij 140 dB is er levensgevaar.

Geen enkele Staat blijft vandaag de dag ongevoelig voor het probleem van de geluidshinder. Ook de Europese Economische Gemeenschap heeft daar aandacht voor. Het Economisch en Sociaal Comité (ESC) neemt aan dat 90 dB voorlopig een realistische grens is in de werkplaatsen.

Wij zijn er ons van bewust dat de geluidshinder een veelkoppig monster is. Het probleem van de geluidshinder raakt immers alle gebieden van het economische en sociale leven en de levenswijze van de burgers.

Algemeen wordt overigens erkend dat het produceren van muziek en allerhande geluiden in al te veel gevallen het privéleven aantast. Dit aspect is volgens ons essentieel. I Raad van Europa heeft dit ingezien en op 28 september 1985 een resolutie aangenomen betreffende het geluid, het privéleven en de individuele vrijheid inzake de keuze van muziek.

Een verslag van de Commissie van Cultuur en Onderwijs (stuk 5458) en een advies van de Commissie voor Sociale Zaken (stuk 5478) van de Raad van Europa gaan in de door ons gewenste richting. Niet het geluid of de muziek als dusdanig moeten worden aangeklaagd, maar het overvoeren met muziek en de gevolgen daarvan voor het leven van de enkeling.

Dit voorstel heeft slechts betrekking op één bijzonder aspect van de strijd tegen de geluidshinder, namelijk het geluid dat veroorzaakt wordt door sommige orkesten of geluidsinstallaties in openbare of particuliere inrichtingen.

Het koninklijk besluit van 24 februari 1977 stelt de geluidsnormen vast voor de muziek in die inrichtingen. De bevolking heeft bijgevolg het recht om niet langer de hinder te ondergaan die dat koninklijk besluit heeft willen uitschakelen.

In 1983 heeft het hels lawaai, veroorzaakt door een rockgroep in Vorst-Nationaal, in aanwezigheid van duizenden jongeren, zodanige schokken veroorzaakt dat de gebouwen in de buurt begonnen te trillen en de seismische controletoestellen van de Koninklijke Sterrenwacht van Ukkel ontregeld werden. Tijdens de vergadering van 10 december 1984 heeft de Staatssecretaris voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu erkend dat lawaai zodanige gevolgen heeft dat er

pilotes, par exemple, se plaignent : beaucoup de candidats nes ont pas admis pour cause de diminution de leurs facultés auditives.

J. GILLET.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

L'article 1er de la loi du 18 juillet 1973 relative à la lutte contre le bruit est complété comme suit :

« 6° Prendre les mesures nécessaires pour combattre par des moyens techniques le bruit produit par certains orchestres ou installations sonores dans des établissements publics, c'est-à-dire salles de danse, salles de concert, discothèques, dancings, cercles privés, magasins, restaurants ou tous établissements accessibles au public.

Le niveau sonore maximum émis par la musique ne peut dépasser 90 dB (A). Ce niveau ne peut être dépassé en aucun endroit de l'établissement où peuvent se trouver normalement des personnes. »

ART. 2

L'article 2 de la même loi est complété par un alinéa 3 rédigé comme suit :

« En particulier encore, le Roi peut imposer aux établissements publics visés à l'article 1er, 6°, qui diffusent de la musique amplifiée électroniquement, d'équiper leurs installations de « boîtes noires » qui enregistreraient le nombre de dB (A) produit par la musique y diffusée. La Sabam pourrait être le dépositaire de ce type d'appareil. »

J. GILLET.

P. WINTGENS.

G. PAQUE.

I. EGELMEERS.

G. VAN IN.

bijvoorbeeld klachten zijn van degenen die verantwoordelijk zijn voor de recrutering van leerling-piloten : talrijke kandidaten worden niet toegelaten omdat hun gehoorvermogen afgenomen is.

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

Artikel 1 van de wet van 18 juli 1973 betreffende de bestrijding van de geluidshinder wordt aangevuld als volgt :

« 6° Het treffen van de nodige maatregelen om met technische middelen de geluidshinder te bestrijden die voortgebracht wordt door sommige orkesten of geluidsinstallaties in openbare inrichtingen, d.w.z. danszalen, concertzalen, discotheken, dancings, privé-clubs, winkels, restaurants of enige andere inrichting die toegankelijk is voor het publiek.

De maximale geluidsterkte van de muziek mag niet meer dan 90 dB (A) bedragen. Die sterkte mag op geen enkele plaats van de inrichting waar zich normaal mensen kunnen bevinden, overschreden worden. »

ART. 2

Artikel 2 van dezelfde wet wordt aangevuld met een derde lid, luidende :

« Bovendien kan de Koning ook aan de openbare inrichtingen bedoeld in artikel 1, 6°, waar elektronisch versterkte muziek wordt geproduceerd, de verplichting opleggen om hun installaties uit te rusten met « zwarte dozen », die het aantal dB (A) van de uitgezonden muziek registreren. Sabam zou depositaris van dit soort toestellen kunnen zijn. »